

Referat fra rådsmøte i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

Tid: Onsdag 13. november 2024, kl. 15.30–20.00, med middag og omvisning i moskéen

Sted: Masjid Attaouba, Marokkansk trossamfunn, Lakkegata 79B 0562, Oslo.

Rådsmøte	
Sak 1	Godkjenning av innkalling, saksliste og referat
<i>Bakgrunn</i>	Innkalling med tid og sted for møtet sendt 6. november. Sakspapirer, inkludert referatet fra rådsmøtet 25.09.2024, sendt 10. november.
<i>Diskusjon</i>	Ingen merknader. Ingen saker til eventuelt.
Vedtak	<u>Rådet godkjente innkalling, saksliste og rådmøterefateratet.</u>
Sak 2	Handlingsplan mot diskriminering av, og hat mot, muslimer
<i>Bakgrunn</i>	Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer 2020-2023 tar utgangspunkt i Granavolden-plattformen (2019-2021) som stadfester at regjeringen vil bekjempe rasisme, religiøs diskriminering, sosial kontroll og fordommer basert på etnisitet. Tiltakene i planen er videreført til 2024 og det ligger forslag om en ny handlingsplan fra og med våren 2025.
<i>Diskusjon</i>	<p>Linda Noor innledet på vegne av Muslimske Dialognettverk (MDN) om MDN's sitt arbeid mot diskriminering av og hat mot muslimer, og redegjorde for tiltak i eksisterende handlingsplan og arbeidet med den nye handlingsplanen. Se vedlagte presentasjon.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ny handlingsplan bygger på den overordnede handlingsplanen mot diskriminering og rasisme. - Muslimske trossamfunn har vært mindre involvert i utformingen av handlingsplanen enn andre planer. - Det er vedvarende muslimfiendtlige holdninger i samfunnet. MDN har særlig arbeidet med å etablere muslimske veivisere, hvor unge muslimer forteller om egne erfaringer i skolen. De arbeider også med å utforme en nettside som vil presentere islam fra et innenfra-perspektiv.

Vedtak	<u>Rådet tok saken til informasjon.</u>
Sak 3	Livssynsbetjening
<i>Bakgrunn</i>	<p>En pilar i mange tros- og livssynssamfunn er livssynsbetjening, sjelesorg, eksistensiell omsorg og ivaretagelse av medlemmer. Tros- og livssynssamfunnene ønsker hver for seg, og sammen, å besørge gode samtaletilbud.</p> <p>I Hurdalsplattformen 2021-2025 vil regjeringen "<i>Stille krav om at offentlige institusjoner som sjukehus, sjukebeimar og fengsel legg til rette for at pasientar og innsette får høve til å utøve trua si og livssynet sitt</i>".</p> <p>STL har gjentatte ganger løftet frem behovet for at det reelle tros- og livssynsmangfoldet i Norge må gjenspeiles i samtaletilbudet hos offentlige institusjoner. Denne uken åpnet Livssynsåpent samtalesenter ved UiO. Våren 2025 vil STL være samarbeidspartner med UiO om en ny chaplaincy-konferanse. I høst sender vi også inn høringssvar på forslag til endret regulering av taushetsplikt for betroelser gitt i tros- og livssynssamfunn 15. november. Livssynsbetjening er en aktuell sak som STL samles om.</p>
<i>Diskusjon</i>	<p>Assisterende generalsekretær Niels Fredrik Skarre redegjorde for søkelyset på dette området nå, og presenterte forslag til fellesuttalelse.</p> <p>Rådets diskusjon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Flere samfunn tok opp utfordringen med ulik organisering for store og små religioner og livssyn, og særlig utfordringer med små samfunn å tilby likeverdig samtaletilbud. - Fast tilstedeværelse skaper etterspørsel og mengdetrening. - I små samfunn skjer det også mer direkte kontakt med egen menighet. - Det er viktig å anerkjenne behovet for kompetanse. - Forsvaret er den institusjonen som har kommet lengst på området, og Buddhistforbundet er i gang med å tegne en intensjonsavtale med dem. - Den norske kirke støttet uttalelsen, men foreslår et tillegg som understreket deres tradisjon, gode arbeid i feltet og ønske om at den videreføres*. - Andre påpekte at noen steder oppleves det at Den norske kirke arbeider godt for å støtte bedre livssynsåpent tilbud, mens det andre steder oppleves det motsatte. Forslagets formulering kunne uansett støttes. - Forslag om å bruke begrepet «eksistensiell helse». <p>*Den norske kirkes tilleggsforslag: «Den norske kirkes tjeneste ved offentlige institusjoner har lang tradisjon. Mange steder gjør Den norske kirke et avgjørende arbeid med å legge til rette for tros- og livssynsbetjening for mennesker fra andre tros- og livssynssamfunn. STL ser verdien av at Den norske kirkes nærvær ved offentlige institusjoner videreføres.»</p>
Vedtak	

	<u>Rådet tilsluttet seg fellesuttalelsen med de endringsforslagene som ble fremmet i møtet. Sekretariatet fikk mandat til å ferdigstille uttalelsen.</u>
Sak 4	NOU 2024:3 Felles innsats mot ekstremisme
<i>Bakgrunn</i>	STLs råd tar opp tråden fra rådsmøte i april hvor sak om NOU 2024: 3 «Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet» ble tatt opp. STL sendte høringsvar i juni 2024.
<i>Diskusjon</i>	<p>Hawa Muuse fra ekstremismekommisjonen presenterte kommisjonens anbefalinger.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommisjonen har særlig jobbet med utgangspunkt i forebyggingstrekanten. - De fant mye kunnskapsmangel og lite tverrinstitusjonelt samarbeid. - Det er godt arbeid i noen kommuner, hvor lokale STL-grupper har vært en viktig samarbeidspartner. <p>Av kommisjonens anbefalinger som er særlig relevant for STL og tros- og livssynssamfunn trakk Muuse frem følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - klargjøring av kommunenes rolle og bedre samarbeid, - et kunnskaps- og kompetanseløft, - veiviserordninger for flere minoritetsgrupper, - bedre involvering av sivilsamfunnet, og - styrking av skolebesøk i trossamfunn. <p>I fengsler er det et særlig behov for innsatte å få utøve sin religion og livssyn, og gode samtaletenester. Det siste er for mange basert på frivillighet, men kommisjonen understreket at dette er viktig og må profesjonaliseres.</p>
Vedtak	<u>Rådet tok informasjonen til orientering.</u>
Sak 5	STLs nye strategi 2025-2028
<i>Bakgrunn</i>	STLs nye strategi skal vedtas av årsmøtet 2025 og skal gjelde for perioden 2025-2028. En arbeidsgruppe ble satt ned av årsmøtet 2024, og både rådet, styret og sekretariatet har fått gi innspill allerede. Nå bes rådet gi tilbakemelding på forslag til ny struktur på strategien.
<i>Diskusjon</i>	<p>STLs arbeidsgruppe ved leder Lars Petter Helgestad la frem skisser for ny strategi for 2025-2028.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Saker som forventes å være viktige fremover: STLs 30 års jubileum 2026, finansieringsordning, nasjonaljubileet og uro (krig i Europa og Midtøsten, dyrtid, klimakrise, mv.) - Anbefaler tre satsingsområder: 1) Satsing på unge, 2) positiv kommunikasjon og formidling til storsamfunnet og 3) veikart til det

	<p>livssynsåpne samfunn STLs rolle er endret: God kontakt med myndigheter, økte driftsmidler, tryggere på STL-identiteten, osv. Krever mer av medlemmene – unngå strekk i laget.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ny struktur på strategien: En visjon og fokus på hva vi er, ikke hva vi skal gjøre (vil være skiftende). - Legges opp til at rådet vedtar handlingsplaner, forslagsvis årlig - Forslag til visjon: «STL skaper det livssynsåpne samfunn» - Forslag til fire pilarer: Samarbeid, råd, tro og livssyn, samfunn - Vil også ha en «strategisk fortelling», inspirert av MDN («STL er/bidrar til/jobber for...»). <p>Rådet gikk i gruppearbeid for å gi innspill på strategien. Innspillene ble samlet inn skriftlig til sekretariatet som sammenstiller det for arbeidsgruppens videre arbeid.</p>
Vedtak	<u>Rådets innspill tas med videre av strategiarbeidsgruppen, som overleverer endelig utkast til strategi til STLs styre. Årsmøtet 2025 vedtar ny strategi.</u>
Sak 6	Orientering fra valgkomitéen
<i>Bakgrunn</i>	<p>Generalsekretær la på forrige styremøte frem en bekymring knyttet opp til store oppgaver for STL i kommende periode – ikke minst ny finansieringsordning, flere endringsprosesser i trossamfunnsloven, samt mye oppfølging av den krevende situasjonen som følge av krigen i Midtøsten. Det kommer også ny strategi. Kombinasjonen av nye, store oppgaver, ny generalsekretær, nytt styre og ny strategi vil i følge GS kunne virke svekkende på STL i en periode det er viktig vi er høyfunksjonelle. Styret er innarbeidet, og det anbefales at årsmøtet gir dispensasjon fra vedtektene slik at styrets periode forlenges inntil ett år.</p> <p>Årsmøtet er suverent. Det avholdes i februar 2025. Det er der eventuelle vedtak gjøres eller valg holdes. Dersom det er enighet om generalsekretærens forslag, vil det påvirke hvordan valgkomiteen jobber frem til årsmøtet 2025.</p>
<i>Diskusjon</i>	<p>Steinar Ims orienterte om valgkomitéens arbeid.</p> <p>Rådets diskusjon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forståelse for argumentasjonen og positive til å gjøre noe for bedre å støtte den nye generalsekretæren i denne ekstraordinære situasjonen. - Diskusjoner om formalia bl.a. knyttet til ekstraordinært vs. ordinært årsmøte, utsatt/avlyst valg vs. utvidelse av periode, mv. - Spørsmål om hva som kvalifiserer til en ekstraordinær situasjon som krever å fravike vedtektene. Noen mener det kan sette en uheldig presedens, som gjør at det blir lavere terskel for å fravike vedtektene ved en senere anledning. - Noen viser til at andre organisasjoner har vedtatt utvidede valgperioder i forbindelse med bytte av generalsekretær, som for eksempel HL-senteret. - Årsmøtet vil kunne vedta avvik fra vedtektene med 2/3 flertall. Styreleder kan bare gjenvelges en gang, men årsmøtet er suverent og vil kunne forlenge perioden (ikke gjenvelge) med tilstrekkelig flertall.

	<ul style="list-style-type: none"> - Noen mener vi bare har to alternativer: Enten å ha ekstraordinært årsmøte eller å fortsette valgprosessen som normalt. - Andre mener det er mer fleksibelt, ettersom det er de samme organisasjonene som utgjør rådet og årsmøtet, og at de dermed kan gi råd til valgkomiteen og styret, som dermed forholder seg til det. - Den norske kirke (Dnk) har over tid blitt oppfordret til å fremme en rådsrepresentant som representerer Dnk fra et høyere nivå. Dette er planlagt frem mot årsmøtet 2025, med kirkerådslederen som kandidat. Det gjør at Dnk ikke er positive til å forlenge styret i sin helhet. - Spørsmål om hele styret trengs for å ivareta kontinuitet. - Flere ønsker et kompromiss eller en mellomløsning, som balanserer utskifting og kontinuitet, inkludert en begrenset mulighet for utvidet periode. Flere mener det er tilstrekkelig at bare styreleder forlenges inntil et år. - Tilbakemelding med ønske om at valgkomiteen legger frem et forslag til nytt styre i tråd med vedtektene. - Valgkomiteen takket for alle tilbakemeldingene og tar de med seg i sitt videre arbeid.
Vedtak	<u>Rådet drøftet problemstillingen i fellesskap.</u>
Sak 7	Ressursgruppe gravferd
<i>Bakgrunn</i>	Forslag fra sekretariatet om å nedsette en ressursgruppe for gravferd.
<i>Diskusjon</i>	<p>STLs sekretariat ved rådgiver Alasdair McLellan presenterte behovet for å sette ned en ressursgruppe for gravferd i STL, med ressurspersoner fra STLs medlemssamfunn. Se vedlagte presentasjon.</p> <ul style="list-style-type: none"> - STL har blitt en ressurs på feltet og tar kontakt med aktuelle rådsmedlemmer for faglige spørsmål - Vi jobber for å få tilrettelagt gravplasser, seremonirom, askespredning, gode kontaktmøter mellom myndigheter og lokale tros- og livssynssamfunn - Ofte er sakene for små til å tas opp i rådsmøtet, og ofte kan sekretariatet være usikre på hvem det er viktig å involvere i ulike saker. En ressursgruppe kan behandle f.eks. henvendelser fra departementet. <p>Spørsmål om formen på arbeidet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ikke bestemt, men ser for oss halvårlige møter og en tilgjengelig gruppe for konsultasjoner ved behov, f.eks. via epost. - Kan også være ekskursions og diskusjoner ute i feltet. <p>Tilbakemeldinger fra rådet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Positivt - Flere tros- og livssynssamfunn opplever økt etterspørsel om dette - Spørsmål om hvordan å gå frem for å sette sammen gruppa. Det kan gjøres på ulike vis – ønskes det en liten gruppe, eller at alle kan foreslå og de som vil kan bli med?

	- Styret behandler saken videre
Vedtak	<u>Rådet tilsluttet seg nedsettelsen av en ressursgruppe for gravferd.</u>
Sak 8	Runde rundt bordet
	<i>Saken ble strøket under motet grunnet manglende tid.</i>
Sak 9	Saker til informasjon
	<ul style="list-style-type: none"> • STLs årskonferanse 19. november STL årskonferanse 2024: Bærekraft + likebehandling = X (Facebook-event) Hvordan kan en ny modell for finansiering av tros- og livssynssamfunn sikre prinsippet om likebehandling? med utdeling av STLs dialogpris. • Statsbudsjett 2025, dialogmidler fra BFD til prosjekt beredskap • STLs høringssvar på NOU 2024: 13 Lov og frihet — Negativ sosial kontroll • STLs høringssvar taushetsplikt • Nordic Interfaith Conference i Finland • FN-dagen for avskaffelse av vold mot kvinner 25. november. STL samarbeider om arrangement med Mellomkirkelig Råd og Stefanusalliansen. • Henvendelse BFD: Tilbakemelding om erfaringer med forenklet regnskapsføring for underledd. Frist 30. november. • Henvendelse fra BFD: Tilbakemelding om erfaring med ny årsrapport-mal. Frist 10. desember. <p>Løpende prosjekter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Religiøse ledere og skeive i dialog • Prosjektet BRO 2.0 • Styrke tros- og livssynsdialogen • Lokale dialoggrupper
Sak 10	Eventuelt
	<i>Ingen eventuellsaker.</i>

	Til stede								
Rådet	<p>Til stede:</p> <table> <tr> <td>Ahmadiyya Muslim Jamaat Norge</td> <td>Musawer Ahmed Shahid</td> </tr> <tr> <td>Bahá'í-samfunnet i Norge</td> <td>Andreas Longva-Bjerke</td> </tr> <tr> <td>Buddhistforbundet</td> <td>Hanna Zarghooni</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Gunaketu Kjønstad</td> </tr> </table>	Ahmadiyya Muslim Jamaat Norge	Musawer Ahmed Shahid	Bahá'í-samfunnet i Norge	Andreas Longva-Bjerke	Buddhistforbundet	Hanna Zarghooni		Gunaketu Kjønstad
Ahmadiyya Muslim Jamaat Norge	Musawer Ahmed Shahid								
Bahá'í-samfunnet i Norge	Andreas Longva-Bjerke								
Buddhistforbundet	Hanna Zarghooni								
	Gunaketu Kjønstad								

	<p>Den katolske kirke Den norske kirke</p> <p>Det Mosaiske Trossamfund Gurduara Sri Guru Nanak Dev Ji Holistisk Forbund Human-Etisk Forbund</p> <p>Jesu Kristi Kirke. Kristensamfunnet</p> <p>Muslimsk Dialognettverk</p> <p>Norges Kristne Råd</p> <p>Ikke til stede: Norges Hindu Kultur Senter Sanatan Mandir Sabha</p>	<p>Wut Hmon Win Stephen Trotter (vara) Steinar Ims (styremedlem, møteleder) Jan Christian Kielland Amanda Anvar (vara) Elisabeth Malting Gurmail Singh Bains Toril Nicolaisen Kilde Trond Enger (styreleder) Didrik Søderlind Øystein Amundsen (styremedlem) Kristine Høiland Øystein Vestre Faruk Terzic Senaid Kobilica, Sajid Raheem (vara) Erhard Hermansen Håkon Sigland (vara)</p>
Sekretariatet	<p>Niels Fredrik Skarre, assisterende generalsekretær Alasdair McLellan, rådgiver økonomi, gravferd og lokale grupper (referent) Anders Garbom Bjørklund, politisk rådgiver (referent) Thomas Mittun-Kjos, kommunikasjonsrådgiver Nafisa Amini, rådgiver prosjekt BRO Vivian Phan, rådgiver prosjekt UNG Irene Incerti-Théry, kontorsjef</p>	
Gjester	<p>Åshild Mathisen, innleid av STL-sekretariatet for utvikling av kommunikasjonsstrategi Birgit van der Lans, daglig leder STL Oslo Isabel el-Hirsh, studentpraktikant STL Oslo Linda Noor, Muslimsk Dialognettverk Sofie Bertel, politisk rådgiver Muslimsk Dialognettverk Hawa Muuse, Ekstremismekommisjonen Lars-Petter Helgestad, Human-Etisk Forbund og representant for arbeidsgruppa for strategi</p> <p>Takk til vertskapet ved Masjid Attaouba.</p>	

26.11.2024 Niels Fredrik Skarre